

мають відповідати принципу соціальної справедливості. Адже з позиції соціальної справедливості потрібно дотримуватися принципу єдності загальних умов для різних категорій громадян і обґрунтованої диференціації пенсій [8, с. 28]. Тому вважаємо прийнятним скасування дії норм спеціальних законів, які передбачають пенсійне забезпечення державних службовців, прокурорів, депутатів, їхніх помічників тощо, і приведення правового регулювання всієї сукупності пенсійних правовідносин у відповідність із нормами Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дідковська Т.О. Диференціація пенсійного забезпечення стосовно працівників, що працюють на роботах із шкідливими та важкими умовами праці / Т.О. Дідковська // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2008. – Вип. 40. – С. 319–322.
2. Скоробагатко А.В. Про деякі аспекти диференціації правового регулювання пенсійного забезпечення / А.В. Скоробагатко // Розвиток законодавства про працю і соціаль-

не забезпечення: здобутки і проблеми : тези доп. та наук. повідомл. учасн. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 5–6 жовт. 2012 р.). – Х. : Право, 2012. – С. 433–437.

3. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців : [монографія] / М.М. Шумило. – К. : Брошнів, Вид-во «Талья», 2010. – 276 с.

4. Середній розмір пенсій відповідно до чинних законодавчих актів за січень 2015 року, грн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pfu.gov.ua/pfu/doccatalog/document?id=227445>.

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення : Закон України від 02 березня 2015 року № 213-VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 21. – Ст. 574.

6. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій» від 30.04.2015 р. № 2767 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=55000&pf35401=341827>.

7. Правові проблеми пенсійного забезпечення в Україні : [монографія] / [Н.М. Хуторян, С.В. Вишновецька, С.В. Дрижчана та ін.] ; наук. ред.: Н.М. Хуторян, М.М. Шумило. – К. : ІнЮре, 2012. – 540 с.

УДК 349.3

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

Хвесюк В.І., аспірант

кафедри трудового права та права соціального забезпечення
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті досліджено деякі аспекти соціального забезпечення прокурорів Сполучених Штатів Америки, зроблено практичні висновки щодо вдосконалення системи соціального забезпечення для працівників прокуратури в Україні.

Ключові слова: соціальне забезпечення, окружний прокурор, рівень соціального захисту, заходи соціального забезпечення.

В статье исследованы некоторые аспекты социального обеспечения прокуроров Соединенных Штатов Америки, сделаны практические выводы относительно совершенствования системы социального обеспечения для работников прокуратуры в Украине.

Ключевые слова: социальное обеспечение, окружной прокурор, уровень социальной защиты, мероприятия социального обеспечения.

Khvesyuk V.I. FOREIGN PRACTICES OF SOCIAL MAINTENANCE OF EMPLOYEES OF PROSECUTOR OFFICE

Some aspects within social maintenance of the US attorneys have been researched, practical conviction about improvement of the system of social maintenance of employees of prosecutor office in Ukraine.

Key words: social maintenance, district attorney, level of social security, measures of social maintenance.

Постановка проблеми. Право соціального забезпечення України – достатньо молода галузь, яка ще перебуває на етапі свого становлення. Наприклад, право соціального забезпечення еталонної Норвегії як засіб правового регулювання Скандинавської моделі соціального захисту населення почало формуватись ще в 1896 р., Закон про соціальне забезпечення (Den sosial omsorg Act) був прийнятий у 1964 р, а з 1967 р. почала діяти Національна адміністрація щодо соціального забезпечення, яка об'єднує системи

забезпечення по старості, інвалідності, допомозі жертвам нещасних випадків, сиротам і самотнім матерям.

Варто зауважити, що найрозвинутішою системою соціального захисту Норвегія зобов'язана своїм громадянам, які протягом життя працюють на благо своєї країни, виходячи на пенсію аж у 67 років, у тому числі й державним службовцям, які здійснюють державне управління на принципах законності й гуманізму.

Органи прокуратури в системі органів державного влади першочергово впливають

на рівень дотримання законодавства в країні. Соціальна державна підтримка діяльності працівників прокуратури зумовлена важливістю здійснюваних ними функцій. Однак рівень їхнього соціального забезпечення напряму залежить від рівня розвитку всієї системи соціального захисту. На жаль, порівняно з країнами Західної Європи, Канадою та США, у рейтингу за рівнем соціальної захищеності населення Україна посідає своє місце навіть не в перших п'яти десятках. Тому має сенс теоретичного та практичного запозичення Україною їхнього вдалого досвіду в тій частині, де це максимально можливо.

Стан дослідження. Проблемам соціального забезпечення працівників органів прокуратури присвячені роботи вітчизняних авторів, таких як А.В. Акуліч, В.М. Андрійов, М.І. Іншин, Р.А. Онайко, С.М. Прилипко, В.І. Прокопенко, С.М. Синчук, Б.І. Сташків, В.І. Щербина, О.М. Ярошенко, однак зарубіжний досвід соціального захисту працівників органів прокуратури в науці ще не розглядався. На нашу думку, подібний аналіз дасть змогу більш ефективно вдосконалити систему соціального забезпечення працівників зазначених категорій в Україні.

Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду в системі соціального захисту працівників органів прокуратури на прикладі працівників прокуратури Сполучених Штатів Америки.

Виклад основного матеріалу. На думку М.А. Сурженко, особливості статусу прокурорських працівників характеризуються підвищеним правовим і соціальним захистом, додатковою відповідальністю й більш високими вимогами до осіб, котрі бажають працювати в органах прокуратури. Практично в усіх країнах, де функціонує інститут прокуратури, його працівники мають додаткові гарантії й права, які зумовлюються особливостями правового становища прокурорів, порівняно з іншими державними службовцями. Це пов'язано зі специфікою функціональних обов'язків працівників прокуратури [1, с. 316]. Згідно із Законом України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. [2], який набуде чинності 15 липня 2015 р., повноваження прокурора полягають у такому: підтримання державного обвинувачення, представництво інтересів громадянина або держави в суді, нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян.

Спектр повноважень прокурорів у зарубіжних країнах залежить від їхнього місця в системі юстиції. Так, у Китайській Народній Республіці, Білорусії, Росії система прокуратури окрема та підзвітна парламенту. У ФРН, Італії й Іспанії прокуратури існують при судових системах, маючи свою функціональну автономію. Водночас у Франції, Польщі та Сполучених Штатах Америки прокуратура входить до складу міністерства юстиції, тому міністр юстиції є водночас і генеральним прокурором.

Згідно з визначенням зарубіжного ділового онлайн-словника, прокурор здійснює функції державного обвинувачення в судових справах проти правопорушників. У Сполученому Королівстві Великобританія такі функції здійснює Голова державних звинувачень (director of public prosecutions (DPP)) та окружний прокурор у США (district attorney) [3]. До інших обов'язків окружного прокурора можуть входити робота з неповнолітніми правопорушниками, представництво інтересів жертв насилля в судових розглядах, представництво в Департаменті щодо захисту дітей і сім'ї, надання усних і письмових юридичних консультацій членам окружного фінансового управління штатів тощо. Крім цього, окружний прокурор має право здійснювати кадровий менеджмент, брати на роботу та звільняти особовий склад, планувати й координувати його діяльність, розпоряджатись фондами, передбаченими кошторисом [4].

Як бачимо, окружні прокурори США мають широкі повноваження щодо нагляду за станом дотримання законності. Які саме заходи соціального забезпечення передбачені для них законодавством? Так, наприклад, у системі соціальних гарантій для окружних прокурорів штату Нью-Йорк передбачено таке:

- соціальне страхування;
- медичне страхування, включаючи страхування допомоги у зв'язку з витратами на лікування зору та стоматологічними витратами;
- основна відпустка, особиста відпустка та відпустка у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
- декретна відпустка та відпустка з непрацездатності;
- відкладена компенсація;
- пенсійне забезпечення в системі FERS (Federal Employees Retirement System);
- інші пільги [5].

Заробітна плата окружним прокурорам може обчислюватись за двома відповідними шкалами оплати. Працівники, прийняті на роботу безпосередньо, отримують заробітну плату згідно з адміністративною шкалою заробітних плат (Administratively Determined (AD) pay scale), усі інші – за загальною шкалою оплати (General Schedule (GS)). Розмір федеральних заробітних плат різниться залежно від географічного місця розташування місця роботи. Так, окружні прокурори, призначені на посаду в місцевість із високою собівартістю проживання, отримують певний процент від ставки як так звану надбавку за місцевість (locality pay). Заробітна плата різниться залежно від наявності досвіду роботи на момент призначення. Зокрема, кандидат на посаду прокурора в столиці США без досвіду роботи отримує заробітну плату в розмірі \$51,298 у рік, а з урахуванням надбавки за місцевість (Вашингтон, Дістрікт Коламбія) – \$63,722. Кандидати з досвідом роботи до одного року – \$61,486 та \$76,378, відповідно, а більше ніж рік – \$73,115 і \$90,823 у рік [6].

Мінімальна відпустка окружного прокурора в США становить 13 днів і її тривалість залежить від стажу роботи в Федеральній службі – до трьох років – 13 днів, від трьох до 15-20 днів, 15 і більше років – 26 днів у рік. На відміну від укра-

їнського соціально-забезпечувального законодавства, яке не обмежує тривалість відпустки у зв'язку з тимчасовою втратою непрацездатності, законодавство США надає лише 13 днів для хвороб щороку, незалежно від розміру стажу роботи в органах прокуратури. Так, відпустка у зв'язку з тимчасовою втратою непрацездатності визначена як оплачувана відсутність обов'язку. Для неї сформовані 4 підстави, а не тільки безпосередньо факт хвороби:

- необхідність задоволення медичних потреб особистого характеру;
- сімейні обставини або смерть одного з родичів;
- необхідність догляду за членом родини із серйозним розладом здоров'я;
- усиновлення або здійснення пов'язаних з цим дій [7].

Невикористані дні відпустки акумулюються без жодних обмежень.

Що стосується страхування здоров'я, то тут працівникам прокуратури та їхнім сім'ям надається можливість стати учасником будь-якої страхової програми, частково оплаченої державою. Крім того, працівники прокуратури підпадають під дію урядової програми США щодо страхування здоров'я осіб похилого віку (Medicare).

Для здійснення витрат на охорону здоров'я працівникам прокуратури США надається право використовувати кошти зі спеціального цільового рахунку (Health Care Flexible Spending Account), які не обладаються податками. Однак витрати, оплачені готівкою, не компенсуються коштами із цього рахунку, так само як і нецільові витрати [6].

Соціальне страхування працівників органів прокуратури в США здійснюється шляхом залучення їх до Програми страхування життя федеральних працівників (FEGLI Program), яка діє з 1954 р. і є найбільшою у світі. Її учасниками є 4 мільйони працівників, члени їхніх сімей, пенсіонери та службовці у відставці [8]. Звичайно, участь у програмі частково оплачується державою. Розмір страхових внесків залежить від розміру заробітної плати, вони компенсують витрати, пов'язані з відновленням здоров'я у зв'язку з втратою кінцівок, зору або у зв'язку із загибеллю в результаті нещасного випадку.

Вихід на пенсію працівників органів прокуратури США здійснюється за тривірневою федеральною системою виходу на пенсію (Federal Employees Retirement System), яка включає таке: соціальне страхування, щорічні виплати, план заощаджень (Thrift Savings Plan), пенсійні збереження й інвестиційний план. Прокурори здійснюють виплату страхових внесків у повному обсязі, але додатково можуть здійснювати вільні від оподаткування внески до плану заощаджень до 14 відсотків від їх річної заробітної плати, п'ять із яких може оплачувати держава [6].

Окрім вищезазначених соціально-забезпечувальних заходів, працівники органів прокуратури США мають непогане технічне забезпечення своєї діяльності. Так, як один із прикладів можна навести те, що кожен помічник окружного прокурора Нью-Йорка отримує телефони моделі «БлекБеррі» з необмеженим віддаленим доступом до мережі Інтернет [9].

На відміну від українського законодавства, працівники органів прокуратури Сполучених Штатів Америки не отримують допомоги для вирішення соціально-побутових питань. Натомість держава дає їм змогу вирішувати їх самостійно, установивши високий рівень заробітної плати та наділивши їх правами участі у страхових програмах із податковими пільгами або відкладеною системою податкових внесків.

Висновки. Соціальне забезпечення працівників органів прокуратури – запорука безпеки та ефективності їхньої професійної діяльності. Аналіз форм соціального забезпечення окружних прокурорів Сполучених Штатів Америки засвідчив, що, звичайно, спеціальне соціальне забезпечення краще в тих державах, де рівень загального соціального забезпечення вищий. У тих випадках, коли соціальний захист населення слабкий, порівняно зі світовими стандартами, законодавець удається до гуманізації загального соціально-забезпечувального законодавства для тих категорій працівників, яким необхідне запровадження окремих програм соціального захисту й забезпечення. Так, наприклад, українське законодавство в частині соціального забезпечення працівників органів прокуратури є більш гуманним, порівняно із законодавчими нормами США: американські прокурори не наділені житловими, транспортними, матеріальними пільгами. Однак у результаті більш соціально захищеними є все-таки останні, тому що зняття деяких обов'язків із працівників прокуратури України та надання їм кола додаткових соціальних прав не замінить активних дій держави щодо розроблення й запровадження програм, участь у яких є гарантією довічного соціального захисту й дає змогу якістю власної праці протягнути життя самостійно координувати його рівень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сурженко М.А. Структура и содержание правового статуса прокурора / М.А. Сурженко // Проблемы законности. – 2013. – № 123. – С. 314–322.
2. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page>.
3. Public prosecutor // BusinessDictionary.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.businessdictionary.com/definition/public-prosecutor.html>.
4. District and County Attorney. Description of Office // Texas Association of Counties [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.county.org/for-county-officials/resources-by-office/Pages/County-Attorney.aspx>.
5. Careers & Recruiting // Suffolk County District Attorney's Office. Long Island, New York [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.suffolkcountyny.gov/da/CareersRecruiting.aspx>.
6. Entry-level (honors program) and experienced attorneys – attorney salaries, promotions, and benefit t the united states department of justice [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.justice.gov/legal-careers/attorney-salaries-promotions-and-benefitsENTRY>.
7. Pay & Leave// OPM.gov [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.opm.gov/policy-data-oversight/pay-leave/leave-administration/fact-sheets/sick-leave-general-information/>.
8. Life Insurance// OPM.gov [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.opm.gov/healthcare-insurance/life-insurance/>.
9. Salary and Benefits // The New York County District Attorney's Office// [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://manhattanda.org/salary-and-benefits>.